

Sygn. akt **I C 65/21**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2022 roku

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Małgorzata Żelewska

po rozpoznaniu w dniu 9 marca 2022 roku w Gdyni

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **I. C., Z. P. oraz P. P.**

przeciwko **E. T.**

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej E. T. na rzecz powódki I. C. kwotę 7.333,33 zł (siedem tysięcy trzysta trzydzieści trzy złote trzydzieści trzy grosze) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 16 stycznia 2018 roku do dnia zapłaty,
2. zasądza od pozwanej E. T. na rzecz powódki Z. P. kwotę 7.333,33 zł (siedem tysięcy trzysta trzydzieści trzy złote trzydzieści trzy grosze) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 16 stycznia 2018 roku do dnia zapłaty,
3. zasądza od pozwanej E. T. na rzecz powoda P. P. kwotę 7.333,33 zł (siedem tysięcy trzysta trzydzieści trzy złote trzydzieści trzy grosze) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 16 stycznia 2018 roku do dnia zapłaty,
4. oddała powództwo główne w pozostałym zakresie,
5. zasądza od pozwanej E. T. na rzecz powódki I. C. kwotę 1.583,66 zł (tysiąc pięćset osiemdziesiąt trzy złote sześćdziesiąt sześć groszy), tytułem kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.
6. zasądza od pozwanej E. T. na rzecz powódki Z. P. kwotę 1.583,66 zł (tysiąc pięćset osiemdziesiąt trzy złote sześćdziesiąt sześć groszy), tytułem kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.
7. zasądza od pozwanej E. T. na rzecz powoda P. P. kwotę 1.583,66 zł (tysiąc pięćset osiemdziesiąt trzy złote sześćdziesiąt sześć groszy) tytułem kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygnatura akt I C 65/21

UZASADNIENIE

Powodowie I. C., Z. P. i P. P. wnieśli pozew przeciwko E. T. o zapłatę kwoty 22.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 stycznia 2018r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podnieśli, że w dniu 16 grudnia 2017r. J. P. (1) zawarł z pozwaną umowę pożyczki w wysokości 17.000 zł, na podstawie której pozwana zobowiązała się do jej zwrotu w terminie do 15 stycznia 2018r. W dniu 15 grudnia 2017r. pomiędzy tymi samymi stronami została zawarta kolejna umowa pożyczki w kwocie 12.000 zł z terminem zwrotu do dnia 15 stycznia 2018r. Pomimo upływu terminu zwrotu, pozwana nie zwróciła pożyczek. W

dniu 17 maja 2019r. na piśmie zobowiązała się do spłaty kwoty 15.000 zł w terminie do 3 czerwca 2019r., a reszty do 15 lipca 2019r. Pozwana dokonała jednej wpłaty w kwocie 7.000 zł w dniu 27 grudnia 2019r., natomiast mimo wezwania nie spłaciła pozostałej części zobowiązania. W dniu 28 czerwca 2020r. J. P. (1) zmarł, a spadek po nim w udziałach po 1/3 części nabyli powodowie. Pismem z dnia 7 grudnia 2020r. powodowie bezskutecznie wezwali pozwaną do zapłaty kwoty 22.000 zł w terminie do 18 grudnia 2020r. W odpowiedzi pozwana uznała dług i poprosiła o rozłożenie spłaty na raty po 2.000 zł. Zdaniem powodów działanie pozwanej ma na celu jedynie uniknięcie spłaty zadłużenia, a rozłożenie świadczenia na raty doprowadzi do pokrzywdzenia wierzycieli.

(pozew k. 3-12)

Pozwana podniosła, że nie uchyła się od zwrotu pożyczonych pieniędzy i w związku z jej trudną sytuacją materialną i życiową wniosła o rozłożenie świadczenia na raty. Jak wskazała jest osobą samotnie wychowującą dziecko, nie posiada swojej nieruchomości, lecz wynajmuje mieszkanie, jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę w C. – B., a wysokie koszty życia nie pozwalają na jednorazową spłatę zadłużenia.

(odpowiedź na pozew k. 52)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 6 grudnia 2017r. J. P. (1) udzielił pozwanej E. T. pożyczki w kwocie 17.000 zł. Pozwana zobowiązała się do zwrotu pożyczki w terminie do dnia 15 stycznia 2018r.

(dowód: umowa pożyczki z dnia 6 grudnia 2017r. k. 21)

W dniu 15 grudnia 2017r. J. P. (1) udzielił pozwanej kolejnej pożyczki w kwocie 12.000 zł z terminem zwrotu do dnia 15 stycznia 2018 roku.

(dowód: umowa pożyczki z dnia 15 grudnia 2017r. k. 22)

Pismem z dnia 17 maja 2019r. pozwana zobowiązała się do spłaty kwoty 15.000 zł w nieprzekraczalnym terminie do dnia 3 czerwca 2019r., zaś pozostałej kwoty pożyczki w terminie do dnia 15 lipca 2019r.

(dowód: oświadczenie pozwanej z dnia 17 maja 2019r. k. 23)

W dniu 27 grudnia 2019r. pozwana zwróciła pożyczkodawcy część pożyczki w kwocie 7.000 zł.

(dowód: potwierdzenie wpłaty k. 24)

Pismem z dnia 7 kwietnia 2020r. J. P. (2) – reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika – wezwał pozwaną do dobrowolnej zapłaty kwoty 22.000 zł w terminie do dnia 20 kwietnia 2020r. Wezwanie zostało pozwanej doręczone w dniu 20 maja 2020r.

(dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 7 kwietnia 2020r. k. 25 wraz z dowodem nadania k. 26 oraz wydrukiem z portalu śledzenia przesyłek Poczty Polskiej S.A. k. 30-31)

J. P. (1) zmarł w dniu 28 czerwca 2020r. Spadek po nim na podstawie ustawy nabyli żona Z. P. oraz dzieci I. C. i P. P. – wszyscy w udziałach po 1/3 części spadku.

(dowód: akt poświadczenia dziedziczenia rep. (...) sporządzony przez notariusz B. D. prowadzącą kancelarię notarialną w K. k. 18-20)

Pismem z dnia 7 grudnia 2020r. powodowie – reprezentowani przez zawodowego pełnomocnika – wezwali pozwaną do zapłaty kwoty 22.000 zł w dodatkowym terminie do dnia 18 grudnia 2020 roku. Wezwanie zostało pozwanej doręczone w dniu 10 grudnia 2020 roku.

(dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 7 grudnia 2020r. wraz z dowodem nadania i dowodem doręczenia k. 33-39)

Pismem z dnia 10 grudnia 2020 roku pozwana wniosła o rozłożenie zobowiązania na raty w wysokości 2.000 zł, uzasadniając to swoją trudną sytuacją życiową.

(dowód: pismo pozwanej z dnia 10 grudnia 2020r. k. 40)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny był w całości bezsporny pomiędzy stronami, a Sąd ustalił go na podstawie dowodów z dokumentów przedłożonych przez stronę powodową. Oceniając zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy Sąd nie dopatrywał się żadnych podstaw do kwestionowania prawdziwości i wiarygodności wymienionych w ustaleniach stanu faktycznego dowodów z dokumentów urzędowych i prywatnych. Zgodnie z treścią art. 244 kpc ww. dokument urzędowy w postaci aktu poświadczenia dziedziczenia korzysta z domniemania autentyczności i domniemania zgodności z prawdą wyrażonych w nim oświadczeń, zaś w toku niniejszego postępowania żadna ze stron nie kwestionowała powyższych domniemań w trybie art. 252 kpc. Ponadto, za wiarygodne i przydatne do rozstrzygnięcia sprawy Sąd uznał dowody z dokumentów prywatnych tj. umów pożyczki, czy też korespondencji stron. Przedmiotowe dokumenty nie noszą żadnych śladów przerobienia, podrobienia, czy też innej ingerencji, ani też nie były kwestionowane przez strony niniejszego postępowania, stąd należało uznać je za autentyczne. W związku z powyższym w ramach swobodnej oceny dowodów Sąd uznał, że ww. dokumenty przedstawiają rzeczywistą treść stosunku prawnego zawartego przez pozwaną z poprzednikiem prawnym powodów, a także przebieg prowadzonej przez strony korespondencji.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 kpc Sąd pominął natomiast dowód z zeznań świadka K. O., albowiem okoliczności, na jakie miał zeznawać wnioskowany świadek, były pomiędzy stronami bezsporne.

Podstawę prawną powództwa stanowiły przepisy art. 720 § 1 kc w zw. z art. 922 kc. W myśl art. 720 § 1 kc przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Stosownie zaś do art. 922 § 1 kc prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób stosownie do przepisów księgi niniejszej.

W niniejszej sprawie powodowie jako spadkobiercy pożyczkodawcy J. P. (1) domagali się od pozwanej – będącej pożyczkobiorcą – zwrotu pożyczki w kwocie 22.000 zł. Fakt udzielenia pożyczki, jak również wysokość niespłaconej części zobowiązania nie były sporne. Na potwierdzenie powyższych okoliczności powodowie przedłożyli bowiem uwierzytelnione przez fachowego pełnomocnika kopie umów pożyczek z dnia 6 grudnia 2017r. i 15 grudnia 2017r. Łączna kwota udzielonych pożyczek wynosiła 29.000 zł, przy czym – co było niesporne – pozwana dotychczas zwróciła kwotę 7.000 zł. Termin zwrotu pożyczki także nie był sporny pomiędzy stronami. Jak bowiem wynika z treści umów pozwana zobowiązała się do zwrotu pożyczek w terminie do dnia 15 stycznia 2018r. W związku z powyższym do zwrotu pozostaje wciąż kwota 22.000 zł.

Pozwani wykazali również swoją legitymację procesową przedkładając akt poświadczenia dziedziczenia po pożyczkodawcy J. P. (1). Na podstawie tego dokumentu Sąd ustalił, że powodowie nabyli spadek po J. P. (1) w udziałach po 1/3 części spadku.

W niniejszej sprawie powodowie domagali się zapłaty zwrotu niespłaconej części pożyczki solidarnie. Zważyć należy, iż w doktrynie i judykaturze rozważano problem, czy w przypadku gdy wierzytelność opiekująca na świadczenie podzielne wchodzi w skład majątku spadkowego, objęta jest ona wspólnością z mocy art. 1035 kc, czy też dzieli się z mocy prawa na części, których liczba i rozmiar zależą odpowiednio od liczby współspadkobierców i wielkości przysługujących im udziałów spadkowych. Zważyć bowiem należy, iż zgodnie z art. 1035 kc jeżeli spadek przypada kilku spadkobiercom, do wspólności majątku spadkowego oraz do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych z zachowaniem przepisów tytułu VIII księgi czwartej KC. Natomiast,

stosownie do art. 379 § 1 kc, jeżeli świadczenie jest podzielne, to zarówno dług, jak i wierzytelność dzielą się na tyle niezależnych od siebie części ilu jest dłużników albo wierzycieli. W orzecznictwie zdecydowanie dominuje pogląd, zgodnie z którym wierzytelności wchodzące w skład majątku spadkowego i opiewające na świadczenia podzielne ulegają podziałowi, a w rezultacie każdy ze współspadkobierców może dochodzić przypadającej mu części niezależnie od tego, czy dokonano działu spadku (por. postanowienie SN z dnia 7 listopada 1967 r., I CZ 97/67, OSNCP 1968, Nr 8–9, poz. 145; uchwała SN z dnia 2 stycznia 1975 r., III CZP 82/74, OSNCP 1976, Nr 1, poz. 5; uchwała SN z dnia 13 lutego 1987 r., III CZP 3/87, OSNCP 1988, Nr 2–3, poz. 34; postanowienie SN z 9 września 1999 r., II CKN 460/98, OSNC 2000, Nr 3, poz. 55, s. 57). Powyższe stanowisko podziela również część przedstawicieli doktryny (por. J. Pietrzykowski, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, t. III, 1972, s. 1960; E. Skowrońska-Bocian, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, Księga IV, 2007, s. 228–229; J. Kremis, J. Kuźmicka-Sulikowska, [w:] E. Gniewek, P. Machnikowski, Kodeks cywilny. Komentarz, 2017, art. 1035, Nb 17). Podzielając powyższy pogląd prawny należało zatem uznać, że każdy ze spadkobierców pożyczkodawcy mógł domagać się od pozwanej zwrotu części pożyczki stosownie do wysokości udziału w spadku. Zważywszy zatem, że wierzytelność wchodząca w skład spadku opiewa na kwotę 22.000 zł, zaś udział każdego z powodów wynosi 1/3 części spadku, należało zasądzić od pozwanej na rzecz każdego z powodów kwotę w wysokości 7.333,33 zł. Jednocześnie, zasądzenie tej należności możliwe było w ramach roszczenia głównego.

Od zasądzonej na rzecz każdego ze spadkobierców kwoty – na podstawie art. 481 kc – Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia następnego po upływie terminu zwrotu pożyczki. Zważywszy, iż pożyczka miała zostać zwrócona do dnia 15 stycznia 2018 roku, od dnia następnego pozwana popadła w opóźnienie.

W pozostałym zakresie – na mocy art. 720 § 1 w zw. z art. 922 § 1 kc i art. 379 § 1 kc a contrario powództwo główne podlegało oddaleniu.

Na uwzględnienie natomiast nie zasługiwał zgłoszony przez pozwaną wniosek o rozłożenie świadczenia na raty. Zgodnie z art. 320 kpc w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie, a w sprawach o wydanie nieruchomości lub o opróżnienie pomieszczenia - wyznaczyć odpowiedni termin do spełnienia tego świadczenia. Jak wskazuje się w judykaturze uprawnienie przewidziane w art. 320 kpc przysługuje sądowi w szczególnie uzasadnionych wypadkach, a więc w sytuacjach, w których ze względu na stan majątkowy, rodzinny czy zdrowotny spełnienie zasądanego świadczenia byłoby dla pozwanego niemożliwe do wykonania lub w każdym razie bardzo utrudnione i narażałoby jego lub jego bliskich na niepowetowane szkody. Rozłożenie świadczenia na raty ma w szczególności na celu uchronienia pozwanego od postępowania egzekucyjnego poprzez umożliwienie mu wykonania wyroku w sposób dobrowolny (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 3 października 2019r., I ACa 459/19, L.). Podkreślić należy, iż ocena dotycząca zastosowania art. 320 kpc nie może być oderwana od realnych możliwości wypełnienia zobowiązania przez dłużnika w zmodyfikowanym zakresie, a tym samym od potrzeby ochrony usprawiedliwionego interesu wierzyciela. Wierzyciel winien mieć pewność, że świadczenie, jakkolwiek odsunięte w czasie, zostanie spełnione w przewidzianym terminie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 3 czerwca 2020r., I ACa 845/19, L.). Stąd też obowiązkiem sądu jest - w ramach uwzględnienia słusznego interesu wierzyciela - zbadanie, czy faktycznie dłużnik, mając na uwadze jego uwarunkowania majątkowe i życiowe, będzie w stanie regulować deklarowane raty zadłużenia w proponowanej wysokości i częstotliwości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 listopada 2020r., I ACa 364/20, L.). Powinność wykazania okoliczności przemawiających za zastosowaniem przepisu art. 320 kpc spoczywa na osobie obowiązanej. Stąd zachodzi konieczność wykazania przez dłużnika, że realnie będzie dysponować środkami, które mimo trudności o których była mowa wyżej, umożliwią wykonanie zmodyfikowanego obowiązku w sposób odczuwalny ekonomicznie przez wierzyciela. W przeciwnym razie, jeżeli okoliczności sprawy nie wskazują na istnienie po stronie dłużnika woli dobrowolnej spłaty zadłużenia, a jedynie na chęć odłożenia w czasie konieczności wykonania zobowiązania, omawiana norma prawna nie będzie miała zastosowania. Podobna sytuacja zaistnieje w razie braku po stronie pozwanej jakiegokolwiek aktywności w ratalnej spłacie zadłużenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 8 marca 2019 roku, I ACa 812/18, L.).

W niniejszej sprawie Sąd doszedł do przekonania, że rozłożenie świadczenia na raty w tym przypadku byłoby niecelowe, gdyż pozwana nie wykazała, że będzie w stanie spłacać należność w przypadku rozłożenia na raty. Pozwana także nie przedłożyła żadnych dowodów, na podstawie której można by przeprowadzić gruntowną analizę jej sytuacji

materialnej i możliwości płatniczych. Nadto, zaproponowana przez dłużniczkę wysokość raty (500 zł) oznaczałaby rozłożenie świadczenia aż na 44 raty (bez odsetek), co w przypadku rosnącej inflacji oznaczać będzie stałą stratę dla powodów w postaci spadku siły nabywczej spłacanego świadczenia. W tym stanie rzeczy należało uznać, że uwzględnienie wniosku byłoby sprzeczne z zasadą ochrony usprawiedliwionego interesu wierzyciela. Ponadto, należy mieć na względzie, że zastosowanie instytucji rozłożenia świadczenia na raty ma uzasadnione podstawy w sytuacji pozwanego, który z wyjątkowych przyczyn popadł w trudności ze spłatą zadłużenia, ale który ma wystarczający majątek zabezpieczający spłatę i wykazuje dobrą wolę w spłacie zadłużenia (por. wyrok SA w Krakowie z dnia 30 kwietnia 2019r., I ACa 596/18, L.). W rozpatrywanym przypadku Sąd nie dopatrywał się jakichkolwiek przejawów dobrej woli po stronie pozwanej. Mimo posiadania stałego dochodu (co wskazała w odpowiedzi na pozew) pozwana nie dokonywała dobrowolnie wpłat nawet na minimalnym poziomie na rzecz powodów (np. rzędu 100 zł). Taka postawa pozwanej nie stanowi dostatecznej rękojmi spłaty zadłużenia w przypadku rozłożenia świadczenia na raty.

O kosztach procesu Sąd orzekł na mocy art. 98 kpc i zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy w całości obciążył nimi pozwaną. Na poniesione przez powodów koszty składały się: opłata sądowa od pozwu (1.100 zł), opłata za czynności fachowego pełnomocnika będącego radcą prawnym w stawce minimalnej (3.600 zł; § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych) i opłata skarbową od pełnomocnictwa (3 x 17 zł). Łącznie zatem poniesione przez powodów koszty procesu wynosiły 4.751 zł. Stosownie do wielkości udziałów spadkowych, Sąd zasądził na rzecz każdego z powodów od pozwanej kwotę odpowiadającą 1/3 całości poniesionych kosztów. Nadto, na podstawie art. 98 § 1¹ kpc od kwoty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów procesu Sąd zasądził odsetki, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za okres od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.